

УДК 636.2.083.314:631.17

Олійник С.О., кандидат с.-г. наук*
Інститут тваринництва центральних районів НААН України**ПРИФЕРМСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ МОДУЛЬ ДЛЯ
ВИРОЩУВАННЯ МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ**

Доведено, що вирощування підсосного молодняку за маловитратною технологією в умовах прифермського технологічного модуля сприяло збільшенню валового приросту живої маси бугайців, в середньому, на 9,6 кг

Ключові слова: прифермський технологічний модуль, маловитратна технологія, бугайці.

Традиційні технології вирощування худоби на м'ясо в центральному регіоні України були схематично перенесені із молочного скотарства. Вони мало враховують етологічні особливості тварин і передбачають стійлово-вигульну систему їх утримання, механізовану роздачу кормів та прибирання гною [1]. При таких умовах витрати праці на виробництво 1 ц яловичини знаходяться в межах 15-30 людино-годин, загальна питома вага кормів, електроенергії, паливно-мастильних матеріалів, амортизаційних відрахувань із вартості тваринницьких приміщень та технологічного обладнання у структурі собівартості доведена до 50-55%. Виробництво яловичини в таких умовах лишається збитковим незалежно від породи тварин: собівартість 1 кг м'яса в 1,5-2 рази вища за реалізаційну ціну [2].

Метою досліджень була розробка нової маловитратної системи вирощування тварин, яка б у більш повній мірі враховувала їх етологічні потреби та сприяла зниженню витрат на виробництво яловичини.

Методика досліджень. В дослідному господарстві «Поливанівка» були сформовані дослідна та контрольна групи (по 15 бугайців в групі) підсосного молодняку сірої української породи, які утримувалися разом із їх коровами-матерями.

Після розтелу корови утримувалися разом із телятами за традиційною технологією, у 3-місячному віці телят дослідна група тварин була переведена на систему вирощування за маловитратною технологією – на прифермському штучному пасовищі, яке було обладнане спеціальним устаткуванням для згодовування кормів. Тварини мали можливість доступу до приміщення із глибокою солом'яною підстилкою, площа полу у приміщенні на 1 голову складала 12 м².

Контрольна група корів із телятами продовжувала вирощуватися за традиційною стійлово-вигульною системою, яка прийнята у господарстві: худоба утримувалася безприв'язною у приміщенні на глибокій підстилці із вільним виходом до вигульно-годівельного двору. Площа полу у приміщенні на 1 голову складала 12 м², у вигульно-годівельному дворі 35 м².

Годівля тварин контрольної групи відбувалася шляхом трьохразової механізованої роздачі кормів. Фронт годівлі на 1 голову складав - 1 м.

Худоба дослідної групи мала вільний доступ до грубих та консервованих кормів - сіна та силосу. Сіно, яке заготовлено у рулонах по 450-500 кг, було укладено у

* Науковий консультант – академік НААН України В.С.Козирь.

самогодівниці розміром 2 x 2 x 1,5 (м), фронт годівлі на одну голову складав 0,4 м. Поїдання силосу відбувалося при вільному доступі із силосної траншеї через спеціальні кормові огорожі, які пересувалися по потребі, фронт годівлі на 1 голову становив 0,5 м.

Худоба контрольних та дослідних груп мала вільний доступ до води, напування відбувалося із корит розміром 0,5 x 5 (м).

Раціон годівлі м'ясної худоби контрольної групи розрахований був на отримання середньодобового приросту молодняка – 800 г і включав силос кукурудзяний – 15 кг, сіно люцерни – 1,5 кг, концкормів – 1,0 кг, поживність раціону становила 5,2 кормових одиниць. Мінеральні підкормки – трикальцій фосфат та сіль, розложені в самогодівниці при вільному доступі до них.

Результати досліджень. Тварини дослідної групи добре почувалися у нових технологічних умовах. Для корів характерним було виражене проявлення материнських інстинктів, незважаючи на вільне переміщення, телята завжди находили своїх матерів.

Проведення етологічних спостережень за 3-місячним молодняком показало, що телята дослідної групи при вільному доступі до грубих, соковитих та концентрованих кормів на відпочинок лежачи витрачали 50,0% часу, на відпочинок стоячи – 9,7% часу, на поїдання грубих кормів – 3,1% часу, концентрованих кормів – 5,2% часу, соковитих кормів – 3,2% часу, на підсос молока у матерів – 10,7% часу. Тобто, загальна кількість часу, яка була витрачена на споживання поживних речовин становила – 22,2% часу. На споживання води витрачено було 0,7% часу, на жуйку, в цілому, витрачено 7,4% часу, на ігрові рухові дії та переміщення – 10,0% часу.

Їх аналоги із контрольної групи за кормовою поведінкою відрізнялися, в основному, у витратах часу на поїдання концентрованих кормів, які вони отримували у такій же кількості, але при режимній роздачі. При дещо менших на 1,4% загальних витратах часу на споживання поживних речовин, на поїдання концентрованих кормів витрачалось 3,6% часу, тобто, при режимній роздачі тварини більш швидко їм поїдали.

Споживання грубих кормів зайняло практично однакову кількість часу – 3,4%, на споживання соковитих кормів було витрачено на 0,9 % часу більше. Телята контрольної групи на підсос витрачали на 1,2 % часу менше, на переміщення – на 1,6% часу більше, на відпочинок стоячи – на 0,9 % часу більше, на відпочинок лежачи – на 1,3% менше у порівнянні із аналогами дослідної групи. На ігрові рухові дії, споживання води та жуйку витрати часу були практично однаковими.

Проведення етологічних спостережень за 6-місячним молодняком показало, що поведінка телят піддослідних груп стала більше відрізнялася. Так молодняк дослідної групи при вільному доступі до грубих, соковитих та концентрованих кормів на відпочинок лежачи витрачав на 3% більше часу, на переміщення – на 2,5% більше часу, на поїдання кормів, всього, - на 3,7% більше часу в основному за рахунок випасу – на 2,1% більше. В той же час, на відпочинок стоячи вони витрачали на 8,1% часу менше, ніж аналоги при традиційній технології.

Практично однакові були витрати часу на підсос молока, споживання води, жуйку та ігрові дії.

Проведення порівняльної оцінки витрат часу дослідними тваринами у 3-х та 6-місячному віці, показало, що стали практично відсутніми витрати часу на підсос молока, збільшилися витрати часу на переміщення - на 59 хвилин, на поїдання кормів - на 99 хвилин, на жуйку – на 87 хвилин. Дещо збільшилися витрати часу на споживання води – на 15 хвилин і практично незмінним залишився час, який витрачався на ігрові

дії. На відпочинок лежачи витрати часу скоротилися на 72 хвилини, тобто тварини вирости, стали більш жвавішими і активними із більш вираженою кормовою поведінкою жуйних тварин.

Результати визначення динаміки живої маси піддослідного молодняку показали (табл. 1), що новонародженні телята піддослідних груп мали однакову середню живу масу – 29 кг.

Таблиця. 1. Динаміка живої маси піддослідного молодняку ($X \pm Sx$)

Група	Жива маса (кг) у віці (міс.)		Валовий приріст, кг	Енергія росту, г
	0	6		
I	29,47±0,22	179,33±1,17	149,87±1,21	802,20±3,84
II	29,73±0,28	170,00±0,75	140,27±0,87	748,47±3,07
± I групи до II, %	-0,01	+5,49	+6,84	+7,18

При подальшому вирощуванні бугайці дослідної групи мали більш комфортні умови утримання, більше витрачали часу на споживання кормів і розвивалися дещо краще, так у 6-місячному віці вони на 9,33 кг, або 5,49 % були важче, ніж їх аналоги контрольної групи ($P < 0,05$). Відповідно, валовий та середньодобовий прирости живої маси у бугайців I групи, в середньому, були, відповідно, на 9,60 кг та 53,73 г більшими у порівнянні із аналогами II групи ($P < 0,05$).

Таким чином, запровадження принципу привчання бугайців підсосного періоду до вільного доступу до кормів сприяє формуванню у тварин більш активної поведінки, вони на 4% витрачають часу на споживання кормів, більше на 2,5% витрачають часу на переміщення та на 8,1% витрачають часу на відпочинок стоячи, що свідчить про їх перебування у значно менш стресовому стані у порівнянні із аналогами контрольної групи.

На підставі проведених досліджень нами була розроблена схема прифермського технологічного модуля (на 500 гол.) (рис. 1).

Важливим фактором підвищення ефективності спеціалізованого м'ясного скотарства є забезпечення вільного доступу тварин до всіх видів кормів, безприв'язне утримання на прифермських вигульових майданчиках та обладнаних пасовищних територіях. На протязі року гурти м'ясних тварин різних статевовікових груп доцільно утримувати на прифермських пасовищних майданчиках. Худоба повинна утримуватися безприв'язною, у приміщенні формується глибока солом'яна підстилка. Одна група тварин представлена коровами із телятами на підсосі, сухостійними коровами, телицями парувального віку та бугаями-плідниками (1 бугай на 25-35 корів). Друга група складається із ремонтних телиць, серед яких можуть бути бугайці-кастрасти.

Кількість силосу закладається згідно з річною потребою гурту тварин, які матимуть до нього вільний доступ. У приміщенні для технологічної групи відгороджує кормове відділення із лазом для підсисних телят (3), де розташовані самогодівниці для концкормів та мінеральних підкормок, сіноховище. У середині приміщення закладають страховий запас сіна (4) на 40-50 кормоднів, яке огорожено кормовими пересувними решітками, встановлюються водо напувалки (5) та самогодівниці для концкормів (7).

Витрати людської праці при цій системі знаходяться у межах 1-3 люд.-год. на 1ц приросту живої маси молодняку.

Елементи розробленої технологічної схеми запроваджені у дослідному господарстві «Поливанівка» при утриманні різних технологічних груп тварин.

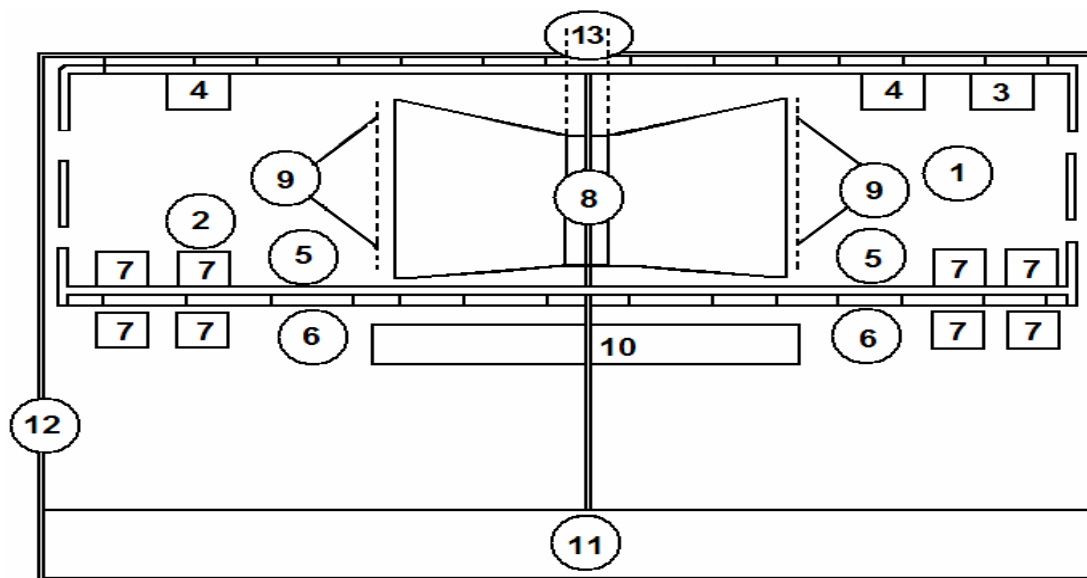

Рис. 1. Схема прифермського технологічного модуля:

1 – приміщення для безприв'язного утримання корів із підсисними телятами на глибокій солом'яній підстилці; 2 – приміщення для безприв'язного утримання молодняку на глибокій солом'яній підстилці; 3 – кормове відділення для підсисних телят (столова); 4 – строківий запас сіна на 40-50 кормоднів; 5 – напувалки для використання взимку; 6 – напувалки для використання у весняно-осінній період; 7 – самогодівниці для комбікормів і мінеральних підкормок; 8 – силосна яма на 1500 т, яка розташована у тваринницькому приміщенні; 9 – кормові огорожі; 10 – навіс для сіна; 11 – гноєсховище на 5000 т; 12 – огорожа; 13 – дренажний колодязь для збору соку із силосу

Висновки: 1. Вирощування підсосного молодняку за маловитратною технологією сприяло збільшенню витрат часу на кормові реакції та підвищенню середньодобових приростів їх живої маси на 53,73 г ($P < 0,05$) у порівнянні із аналогами контрольної групи.

2. Утримання худоби м'ясної породи в умовах розробленого прифермського технологічного модуля сприяє задовільному розвитку материнських інстинктів у корів-матерів та зменшенню витрат праці на приріст 1 ц живої маси молодняку у 10-15 разів у порівнянні із традиційною технологією.

Література

1. Левантин Д. Л. Технология промышленного производства говядины животноводческого комплекса «Вороново» Московской области / [Левантин Д. Л., Храпковский А. И., Дзюба Н. Ф. и др.] // Вестн. с.-х. науки. – 1972. – №10. – С. 71-79.
2. М'ясне скотарство / [О. Г. Тимченко, М. В. Зубець, В. С. Козир та ін.] // К.: Урожай. – 1991. – 188 с.

Summary

It is shown that the growth of milk's sculpins on low-cost technology in farm's process module to an increase in the gross rate of live weight of bulls, on average, 9.6 kg

Keywords: farm's process module, low-cost technology, sculpins